

LBRIS

We know
books

EMMA

JANE AUSTEN

Traducere din limba engleză
ANCA ROȘU

LITERA

București

Emma
Jane Austen



Editura Litera
tel.: 0374 82 66 35; 021 319 63 90; 031 425 16 19
e-mail: contact@litera.ro
www.litera.ro

Emma
Jane Austen

Copyright © 2024 Grup Media Litera
pentru ediția în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidrașcu și fiii
Corector: Dorina Lipan
Tehnoredactare și prepress: Ofelia Coșman

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
AUSTEN, JANE
Emma / Jane Austen; trad. din limba engleză: Anca Roșu. –
București: Litera, 2024
ISBN 978-630-319-640-4
I. Roșu, Anca (trad.)
821.111



I

Emma Woodhouse, frumoasă, deșteaptă, bogată, cu un cămin minunat și o fire veselă, părea să facă parte dintre aleșii sorții. Trecuseră douăzeci și unu de ani de când era pe lume și puține lucruri o mâhniseră sau îi rănișeră mândria.

Era cea mai mică dintre cele două fice ale unui tată iubitor, care le răsfățase mult, și, ca urmare a căsătoriei surorii ei, devenise stăpâna casei la o vârstă destul de fragedă. Mama îi murise demult, așa că nu-și mai amintea decât vag mângâierile ei. Îi luase locul o femeie minunată, care, făcând slujba de guvernantă, îi oferea o dragoste aproape maternă.

Domnișoara Taylor locuia la familia Woodhouse de șaisprezece ani, mai degrabă ca prietenă decât ca guvernantă, și ținea mult la amândouă fetele, dar mai ales la Emma. Între ele exista acea intimitate care se naște între surori. Chiar înainte ca domnișoara Taylor să fi demisionat oficial din slujbă,

blândețea firii ei o făcea să se poarte fără asprime și odată îndepărtată umbra severității, ea și Emma deveniseră prietene foarte apropiate. Emma făcea tot ce-i plăcea, căci, deși respecta mult părerile domnișoarei Taylor, se conducea după propria judecată.

Ceea ce era cu adevărat rău în caracterul Emmei, era o tendință de a-și impune prea mult voința și o prea mare încredere în sine; acestea erau neajunsurile care amenințau să-i umbrească bucuriile. Primejdia însă trecea neobservată deocamdată și nu putea fi socotită o nenorocire.

Avu și o mâhnire ușoară, care nu avea de ce să-i apese sufletul. Domnișoara Taylor se căsătorii. Pierderea ei îi aduse prima întristare. În ziua nunții acestei iubite prietene, Emma fu pentru întâia oară cuprinsă de gânduri triste. După nuntă, când mirii plecară, rămase singură cu tatăl ei la masa pregătită pentru cină, fără să poată spera că cineva le va înveseli ceasurile lungi de seară. După masă, tatăl ei se retrase să doarmă, și Emma rămase cu gândurile ei.

Împrejurarea promitea să fie fericită pentru prietena ei. Domnul Weston era un bărbat cu un caracter ireproșabil, avere destulă, vârstă potrivită și purtare aleasă. Emma simțea chiar o satisfacție la gândul că, generoasă și dezinteresată, ea însăși dorise și făcuse totul pentru realizarea acestei căsătorii. Dar generozitatea i se întorcea împotriva. Va simți lipsa domnișoarei Taylor în fiecare minut al zilei. Își aminti de bunătatea ei – bunătatea și afecțiunea pe care le știa de șaisprezece ani –, cum o învățase și cum se jucase cu ea, de când avea cinci ani, cum, dedicându-i toate puterile, făcea totul ca ea să fie fericită când era sănătoasă și-i stătea de veghe la căpătâi când era bolnavă. Tributul de recunoștință pentru acei ani era mare, dar intimitatea din ultimii șapte ani, egalitatea care se stabilise după căsătoria Isabellei, când rămăseseră numai ele două, era o amintire mai scumpă și mai gingașă. Fusesse o prietenă și o tovarășă cum rar se întâlnește: inteligentă, cultă, săritoare, blândă, cunoscând toate treburile familiei, arătând interes pentru binele tuturor, dar mai ales pentru Emma; fusesse părtașă la toate plăcerile și planurile ei. Era ființa căreia putea să-i spună

tot ce-i trecea prin minte și care o iubea destul de mult pentru a-i trece cu vederea cusururile.

Cum va suporta ea această schimbare? Ce e drept, prietena ei se muta la numai un kilometru depărtare de ei. Dar Emma știa ce mare va fi diferența între doamna Weston, de care o va despărți numai un kilometru, și domnișoara Taylor, care locuia în aceeași casă cu ea; și cu toate avantajele caracterului și situației ei, Emma era acum în primejdia de a suferi din cauza izolării spirituale. Îl iubea mult pe tatăl ei, dar el nu-i putea fi tovarăș, nu putea să fie partenerul ei într-o conversație fie serioasă, fie pe ton de glumă.

Diferența de vârstă (domnul Woodhouse nu se căsătorise tocmai tânăr) era accentuată de firea și obiceiurile lui, căci, fiind toată viața cam bolnăvicios, nu-și obosea nici mintea, nici trupul și, prin purtarea sa, era mult mai bătrân decât anii pe care îi avea. Deși era peste tot iubit pentru sufletul lui bun și firea lui blândă, nu s-ar fi putut spune că strălucea prin darurile spiritului.

Sora ei, care în urma căsătoriei se mutase la Londra, la o distanță relativ mică, de numai douăzeci și patru de kilometri, era totuși prea departe pentru vizite zilnice, și Emma avea să petreacă multe seri lungi și plictisitoare de octombrie și noiembrie până când Crăciunul urma să prilejuiască o nouă vizită a Isabellei, cu soțul și copiii ei, care umpleau casa și îi ofereau o încântătoare tovarășie.

Highbury, satul acesta mare și cu o populație aproape la fel de numeroasă ca a unui oraș și din care Hartfield, în ciuda gazonului, propriu boschetelor și numelui său, făcea parte, nu-i oferea pe nimeni de talia ei. Familia Woodhouse era socotită aici cea mai de frunte. Toți îi priveau cu respect. Aveau multe cunoștințe, căci tatăl ei se purta frumos cu toată lumea, dar n-ar fi acceptat pe nimeni în locul domnișoarei Taylor, nici pentru o jumătate de zi.

Schimbarea era tristă, și Emma nu avea decât să ofteze și să-și dorească lucruri imposibile, când tatăl ei se trezi și ea trebuia să devină din nou voioasă. Proasta lui dispoziție trebuia risipită. Era un om cu nervii slabi, care se întrista ușor; îi iubea

pe toți cei din jurul său și nu-i plăcea să se despartă de ei; îl supăra orice fel de schimbare. Căsătoria ca motiv de schimbare a situației era pentru el ceva cu totul nesuferit; nu era nici acum împăcat cu faptul că fiica lui se căsătorise și nu putea vorbi despre ea decât cu multă compătimire, deși fusese o căsătorie din dragoste, iar acum era nevoit să se despartă și de domnișoara Taylor. Datorită obiceiurilor sale izvorâte dintr-un ușor egoism, și pentru că nu putea crede că ceilalți pot să aibă sentimente diferite de ale sale, era de părere că domnișoara Taylor săvârșise o faptă la fel de păgubitoare pentru ea ca și pentru ei, și ar fi fost cu mult mai bine dacă ea și-ar fi petrecut tot restul zilelor la Hartfield. Emma zâmbea și flecărea cât se poate de veselă pentru a-l abate de la asemenea gânduri, dar, când se servi ceaiul, domnul Woodhouse nu se putu abține de la a-și repeta exclamația de la cină:

– Biata domnișoară Taylor; tare aș vrea s-o văd din nou aici. Ce păcat că domnului Weston i-a venit ideea s-o ia de nevastă!

– Nu pot să fiu de acord cu dumneata, tată, știi prea bine! Domnul Weston e un bărbat atât de manierat, de vesel, de minunat, încât merită din plin o soție bună. Și doar nu voiai ca domnișoara Taylor să stea la noi toată viața și să suporte toanele mele, când poate să aibă casa ei?

– Casa ei! Care-i, mă rog, avantajul că are casa ei? Casa asta e de trei ori mai mare, și tu n-ai niciodată toane, draga mea!

– Dar ne vom duce foarte des pe la ei, și ei vor veni pe la noi. Ne vom întâlni mereu. Noi trebuie să facem primul pas. Trebuie să le facem vizita cuvenită după nuntă cât mai repede.

– Draga mea, cum o să mergem până acolo? Randalls e așa de departe. Nu pot merge pe jos nici jumătate de drum.

– Nu, tată, nimeni nu zice să mergi pe jos. Vom merge, bineînțeles, cu trăsura.

– Trăsura! Dar lui James n-o să-i convină să înhame caii pentru o distanță atât de mică. Și unde o să țină caii în timpul vizitei?

– O să-i țină în grajdul domnului Weston, tată. Știi bine că am stabilit deja. Am discutat cu domnul Weston aseară. În ceea ce-l privește pe James, poți să fii sigur că o să-i facă plăcere să

meargă la Randalls fiindcă fata lui e servitoare acolo. Cred chiar că va fi bucuros să ne ducă *numai* acolo. Și asta datorită dumitale, tată! I-ai făcut rost lui Hannah de o slujbă bună. Nimeni nu s-a gândit la Hannah până nu i-ai pomenit dumneata numele – și James îți e foarte îndatorat.

– Îmi pare foarte bine că m-am gândit la ea. A fost un noroc. Nu vreau ca James să se creadă nedreptățit sub nici un motiv. Sunt sigur că va fi o servitoare excelentă; e politicoasă și vorbește frumos. Am o părere minunată despre ea. De câte ori mă vede îmi face o reverență și mă întreabă ce mai fac într-un fel foarte drăguț, și când ai adus-o aici să coasă, am observat că totdeauna întorcea cheia așa cum trebuie și nu trântea ușa. Sunt sigur că va fi o servitoare minunată. Și pentru domnișoara Taylor va fi o mângâiere să aibă în preajmă pe cineva cunoscut. De câte ori James se va duce să-și vadă fata, va primi vești de la noi. El îi va spune cum o ducem.

Emma făcu totul să îndrepte gândurile tatălui ei în această mai fericită direcție și spera că, ajutată de jocul de table, va reuși să-l facă să suporte seara, iar ea să aibă de luptat numai cu propriile regrete. Așezară masa pentru table, dar îndată după aceea sosi un musafir și tablele deveniră inutile.

Domnul Knightley, un bărbat inteligent, de vreo treizeci și șapte-treizeci și opt de ani, era nu numai un foarte vechi și intim prieten al familiei, dar și legat în mod special de ei, fiind fratele mai mare al soțului Isabellei. Locuia cam la un kilometru și jumătate distanță de Highbury și venea foarte des în casă, primit cu multă plăcere, iar acum fu întâmpinat cu și mai multă căldură, căci venea de la rudele comune din Londra. Se întorsese târziu, la ora cinei, după o absență de câteva zile, și acum sosea la Hartfield să aducă vestea că în Brunswick Square toate sunt bune. Această împrejurare fericită îl învioră un timp pe domnul Woodhouse. Domnul Knightley era un om vesel, care îi plăcea, și nenumăratele lui întrebări despre „biata Isabella și copiii ei” primiră un răspuns mulțumitor. Când toate acestea se sfârșiră, domnul Woodhouse observă plin de recunoștință:

– Foarte drăguț din partea dumitale, domnule Knightley, să ieși din casă la vremea asta, ca să vii la noi. Mi-e teamă că n-a fost o plimbare prea plăcută.

– Da de unde, domnule. E o noapte frumoasă, cu lună, și e așa de cald că nu mă pot apropia de foc.

– Dar trebuie să fie foarte umed și mult noroi pe jos. N-aș vrea să răcești.

– Noroi, domnule? Uitați-vă la pantofii mei! Nici un strop.

– Cam ciudat, știi, a plouat foarte mult zilele astea. A plouat îngrozitor de tare, cam jumătate de oră, când eram la micul-de-jun. Eu chiar voiam să se amâne nunta.

– Apropo, nu v-am urat fericire. Știu foarte bine ce fel de fericire simțiți și nu m-am grăbit cu felicitările. Dar cred că totul a mers destul de bine. Cum a fost? Cine-a plâns mai mult?

– Ah, biata domnișoară Taylor, tristă întâmplare!

– Bietul domn și biata domnișoară Woodhouse, dacă vreți; dar n-aș zice „biata domnișoară Taylor“. Am multă considerație pentru dumneavoastră și pentru Emma, dar când vine vorba de a depinde sau nu de cineva! În orice caz, cred că e mai bine să trebuiască să faci pe plac la unul, decât la doi.

– Mai ales când unul din cei doi e o ființă așa de năzuroasă și mofturoasă, zise Emma în glumă. Asta voi ai să spui, domnule, nu? Și ai fi spus-o dacă tata n-ar fi fost de față.

– Cred că e adevărat, draga mea, într-adevăr, zise domnul Woodhouse cu un oftat. Mi-e teamă că uneori sunt foarte năzuros și mofturos.

– Dragă tată, doar nu crezi că mă gândeam la dumneata, sau presupuneam că domnul Knightley s-ar gândi la *dumneata*. Ce idee îngrozitoare! Nu, eu mă gândeam la mine. Domnului Knightley îi place să mă necăjească, știi, așa în glumă. E numai o glumă. Întotdeauna ne spunem orice unul altuia.

Domnul Knightley era de fapt unul dintre puținii oameni care îi puteau găsi cusururi Emmei și singurul care i le spunea. Și, deși asta nu-i plăcea în mod deosebit nici Emmei, îi era teamă că tatăl ei va fi și mai puțin încântat să afle că există persoane care nu o găsesc perfectă.

– Emma știe că nu o flatez niciodată, zise domnul Knightley, dar nu mă refeream la nimeni în special. Domnișoara Taylor era obișnuită să facă pe plac la doi, acum nu va avea decât unul. Se pare că e spre câștigul ei.

– Da, zise Emma, dorind să încheie subiectul, voi ai să știi cum a fost la nuntă. Am plăcerea să-ți spun că ne-am purtat cu toții minunat. Toți au fost punctuali, toți arătau bine, nici o lacrimă, nici o mutră plouată. Știam cu toții că ne va despărți numai un kilometru și că ne vom vedea cu siguranță în fiecare zi.

– Emma, draga de ea, suportă totul așa de bine, zise tatăl ei, dar, domnule Knightley, zău, îi pare rău c-a pierdut-o pe biata domnișoară Taylor, și sunt sigur că îi va fi foarte dor de ea.

Emma întoarse capul ca să-și ascundă fața răvășită de zâmbete și lacrimi.

– Ar fi imposibil ca Emmei să nu-i fie dor de o asemenea tovarășă, zise domnul Knightley. N-am iubi-o atât dacă am crede așa ceva. Dar ea știe că această căsătorie e spre binele domnișoarei Taylor. Știe cât de avantajos este, la vârsta domnișoarei Taylor, să se așeze la casa ei și ce important e pentru ea să-și asigure bătrânețile și deci nu se poate lăsa copleșită de durere când trebuie să se bucure. Toți prietenii trebuie să fie bucuroși că domnișoara Taylor s-a măritat așa de bine.

– Și ați uitat că mai am un motiv să fiu fericită, zise Emma, și încă unul foarte serios – acela că eu am pus la cale această căsătorie. Eu am pus-o la cale, după cum știți, de acum patru ani. Și acum, satisfacția că a avut loc și că am avut dreptate, când atâția spuneau că domnul Weston nu se mai însoară, mă poate consola pentru orice.

Domnul Knightley clătină din cap. Tatăl ei răspunse drăgăstos:

– Dragă mea, tare mult aș vrea să nu mai pui la cale căsătorii și să nu mai ghicești viitorul, căci tot ce spui se adevărește. Te rog, nu mai pune la cale căsătorii!

– Promit să nu pun nici una la cale pentru mine, tată, dar pentru alții, trebuie! E extrem de amuzant. Și după un asemenea succes... Știi, toată lumea spunea că domnul Weston nu se mai însoară, da, zău! Domnul Weston, care era de atâta vreme

vădov și părea așa de mulțumit fără soție, așa de ocupat mereu cu afacerile de la oraș și cu prietenii lui de aici, întotdeauna bine primit oriunde se ducea, întotdeauna vesel, domnul Weston n-ar fi fost nevoit să petreacă nici o seară de unul singur, dacă nu voia. O, nu, domnul Weston nu se va mai căsători. Unii vorbeau chiar de o făgăduială făcută soției pe patul de moarte, iar alții ziceau că fiul și cumnatul nu-l lasă. Se spuneau tot felul de tâmpenii pe seama lui, pe tonul cel mai serios, dar eu n-am crezut nimic. Din ziua când, acum vreo patru ani, eu și domnișoara Taylor l-am întâlnit pe Broadway Lane, și a fost atât de amabil să se repeadă la magazinul lui Mitchell să împrumute două umbrele pentru noi, pentru că începuse să burnițeze, mi-am pus în gând să-i căsătoresc. Am început să pun la cale căsătoria chiar din acel moment, și acum, când sunt răsplătită cu un asemenea succes, dragă tată, cum vrei să renunț la a pune la cale căsătorii?

– Nu înțeleg ce înseamnă pentru tine succes, zise domnul Knightley. Succesul presupune strădanie. Ți-ai petrecut timpul cu destul folos dacă de patru ani te străduiești să faci căsătoria asta. E o ocupație frumoasă pentru mintea unei domnișoare, dar dacă, ceea ce cred că e mai degrabă adevărat, ceea ce numești tu „a pune la cale căsătoria“ înseamnă a-ți face planuri numai și a-ți zice într-o doară „Ce bine ar fi dacă domnul Weston ar lua-o de soție pe domnișoara Taylor“, și a-ți repeți fraza din când în când, de ce vorbești despre succes? Care e meritul tău, de ce ești mândră? Ai avut norocul să ghicești și atâta tot!

– Și dumneata, n-ai cunoscut niciodată plăcerea și triumful norocului de a ghici adevărul? Îmi pare rău pentru dumneata, te socoteam mai inteligent, căci, crede-mă, norocul de a ghici nu e noroc pur și simplu, trebuie să ai har. Cât despre cuvântul succes, care nu-ți place, nu înțeleg de ce nu aș avea nici un drept la el. Ai făcut două presupuneri interesante, dar nu crezi că se poate face și o a treia, că există ceva între a face totul și a nu face nimic? Dacă n-aș fi încurajat vizitele domnului Weston aici, n-aș fi făcut unele aluzii, n-aș fi rezolvat micile probleme,

putea să nu iasă nimic. Cred că știi foarte bine casa noastră ca să înțelegi despre ce vorbesc.

– Un bărbat cinstit și cu inima deschisă ca domnul Weston și o femeie înțeleaptă și modestă ca domnișoara Taylor pot să-și vadă și singuri de treburi. E posibil ca, pentru că te-ai amestecat, să-ți fi făcut mai degrabă ție un rău decât lor un bine.

– Emma nu se gândește niciodată la ea dacă poate face un bine altora, interveni domnul Woodhouse, înțelegând numai pe jumătate. Dar, draga mea, te rog, nu mai pune la cale căsătorii, astea sunt niște prostii care strică armonia familiei.

– Numai una tată, numai pentru domnul Elton. Bietul domn Elton! Îți place domnul Elton, tată, nu-i așa? Trebuie să-i cauți o nevastă! Nimeni din Highbury nu-l merită și e aici aproape de un an, și și-a aranjat casa așa de frumos, ar fi o rușine să rămână burlac. Și azi, când le-a împreunat mâinile mirilor, mă gândeam că și-ar dori să i se officieze și lui o asemenea slujbă. Îl simpatizez mult pe domnul Elton și cred că e singurul mod de a-i face un serviciu.

– Domnul Elton e un tânăr foarte drăguț, desigur, și foarte bun băiat, și am multă stimă pentru el. Dar dacă vrei să-i acorzi atenție, invită-l într-o zi la masă. E mult mai bine așa. Și poate că domnului Knightley îi va face plăcere să-l cunoască.

– Cu multă plăcere, oricând, zise domnul Knightley râzând, și sunt întru totul de acord că e mult mai bine așa. Invită-l la masă, Emma, și servește-l cu peștele și puiul cel mai bun, dar lasă-l să-și aleagă singur nevasta! Crede-mă, un bărbat de douăzeci și șase, sau douăzeci și șapte de ani, poate să-și poarte singur de grijă!

II

Domnul Weston se născuse la Highbury, într-o familie respectabilă, care se ridicase în rândurile nobilimii de câteva generații. Primise o creștere aleasă, dar, căpătând de timpuriu o oarecare independență, nu găsisese cu cale să urmeze îndeletnicirile practice ale fraților săi și, căutând satisfacție pentru spiritul lui vesel și firea-i sociabilă, se înrolă în miliția comitatului care tocmai atunci se înființase.

Căpitanul Weston era iubit de toată lumea, și când, datorită împrejurărilor vieții sale militare, o cunoscuse pe domnișoara Churchill, dintr-o bună familie din Yorkshire, și domnișoara Churchill se îndrăgosti de el, nimeni nu se miră, în afară de fratele și cumnata ei, care nu-l cunoșteau și, plini de mândrie și aroganță, socoteau că înrudirea aceasta îi înjosește.

Totuși, domnișoara Churchill fiind majoră și cu depline drepturi asupra averii ei – care era destul de neînsemnată în comparație cu proprietățile familiei –, nu putu fi abătută de la gândul căsătoriei. Aceasta avu loc spre marea umilință a doamnei și domnului Churchill, care o dădură afară cu toată politetea cuvenită. Era o înrudire nepotrivită și nu aducea nimănui ferice. Se pare însă că doamna Weston își găsisese totuși fericirea în ea, pentru că avea de acum un soț, a cărui inimă fierbinte și fire duioasă îl făceau să-i ofere totul în schimbul amabilității de a se fi îndrăgostit de el; dar, deși firea ei nu era rea, nu era

nici dintre cele mai bune. Fusese destul de hotărâtă pentru a-și impune voința împotriva fratelui ei, dar nu și pentru a-și potoli anumite regrete nesocotite cu privire la supărarea lui nefirească, sau dorul după luxul casei pe care o părăsise. Cheltuiau mai mult decât le permiteau veniturile, dar traiul lor era modest față de Enscombe. Nu încetă să-și iubească bărbatul, dar dorea să fie în același timp soția căpitanului Weston și domnișoara Churchill de la Enscombe.

Căpitanul Weston, despre care se credea, mai ales în familia Churchill, că a făcut o partidă extraordinară, se dovedi a fi de fapt în pierdere, pentru că, atunci când soția lui muri, după trei ani de căsătorie, el era mai sărac decât la început și avea și un copil de întreținut. Totuși, fu repede ușurat de această din urmă povară. Băiatul fusese, la fel ca și boala prelungită a mamei, de natură să înduioșeze rudele, un prilej de oarecare împăcare. Doamna și domnul Churchill, nemaivând copii și nici nepoți, se oferiră să-i poarte de grijă lui Frank, după moartea mamei sale. Tatăl avea probabil unele rețineri, dar ele fură învinse de gândul că băiatul era dat în grija bogatei familii Churchill, iar el putea să-și vadă de treburi și să-și îndrepte mai ușor situația.

Se cerea o schimbare radicală. Părăsi haina militară și se apucă de comerț. Frații lui erau deja bine cunoscuți în lumea afacerilor la Londra și nu-i fu greu să preia frâiele. Era o preocupare care-i absorbea destul timp. Mai avea încă o căsuță în Highbury, unde își petrecea cele mai multe zile de odihnă și, împărțindu-se între ocupațiile folositoare și plăcerile societății, se mai scurseră încă optsprezece, douăzeci de ani din viața lui senină. Ajunsese, în acest răstimp, să strângă ceva bani, destui ca să cumpere o mică proprietate din apropiere de Highbury, pe care și-o dorise de mult, destui ca să se însoare cu o femeie fără zestre ca domnișoara Taylor și să trăiască după dorințele și firea lui prietenoasă.

De câțeva vreme, domnișoara Taylor începuse să facă parte din planurile sale, dar nefiind vorba de o pasiune tiranică, tinerească, rămase neclintit în hotărârea de a se căsători numai după cumpărarea moșiei Randalls și așteptă cu nerăbdare ca proprietatea să fie scoasă la vânzare. Își urmărise cu statornicie

scopurile până la realizarea lor. Făcuse avere, cumpăraseră casa și își câștigaseră soția; începea o nouă perioadă în viața lui, care promitea să fie mult mai fericită decât prima. Nu fusese niciodată un om nenorocit; firea sa îl ferise de asta chiar în prima lui căsătorie. Dar această a doua căsnicie urma să-i arate cât de încântătoare poate fi o femeie cu adevărat înțeleaptă și plăcută și de asemenea să-i dea cea mai fericită dovadă că e mult mai bine să alegi decât să fii ales, să inspire recunoștință, decât să fii dator a o arăta.

Nu avea să-și facă plăcere decât sieși prin această alegere; averea îi aparținea în întregime. Cât despre Frank, se știa aproape sigur că va deveni moștenitorul unchiului său, adopțiunea devenise declarată când, la majorat, Frank luase numele de Churchill. Era deci puțin probabil ca el să aibă nevoie de ajutorul tatălui său. Domnul Weston nu bănuia nimic de acest fel. Mătușa era o femeie capricioasă și își domina întru totul soțul, dar ca tată, nu-și putea închipui că un capriciu ar putea fi atât de puternic încât să lovească în cineva atât de scump, pe bună dreptate scump. În fiecare an îl vedea pe fiul său la Londra și era mândru de el; îl lăuda mereu prin Highbury și localnicii începuseră, la rândul lor, să fie mândri de el. Era considerat ca unul din partea locului și meritele și speranțele sale deveniseră o preocupare a tuturor.

Domnul Frank Churchill era una din mândriile orașului și mulți erau curioși să-l cunoască, deși el nu răspundea acestui compliment, căci nu venise la Highbury niciodată. Se vorbea mult despre vizita pe care urma să i-o facă tatălui său, dar aceasta nu avusese încă loc.

Acum, cu ocazia căsătoriei, i se sugerase pe departe că ar trebui să-și viziteze în sfârșit tatăl, ca o datorie de bună-cuviință. Părerea fu unanim împărtășită, atât atunci când doamna Perry luă ceaiul la doamna și domnișoara Bates, cât și atunci când doamna și domnișoara Bates întoarseră vizita. Acum era momentul ca domnul Frank Churchill să sosească la Highbury, și speranța crescuse atunci când se află că îi scrisese mamei lui adoptive cu ocazia ceremoniei. Timp de câteva zile, în orice conversație din Highbury se menționa frumoasa scrisoare primită

de doamna Weston. „Cred că ați auzit de frumoasa scrisoare pe care domnul Churchill i-a scris-o doamnei Weston. Am aflat că e o scrisoare foarte frumoasă. Mi-a spus domnul Woodhouse, care a citit-o și zice că n-a mai văzut așa scrisoare frumoasă de când e.“

Era într-adevăr o scrisoare mult lăudată. Doamna Weston, desigur, avea o foarte bună părere despre tânăr și această plăcută amabilitate era o dovadă grăitoare de bună-creștere și se adăuga fericit șirului de felicitări și urări de bine pe care le prilejuise căsătoria ei. Știa că e o femeie norocoasă și avea destulă experiență ca să-și dea seama ce noroc a dat peste ea. Singurul regret era despărțirea de cei dragi, a căror prietenie pentru ea nu se răcisese niciodată și care suportau greu lipsa ei.

Știa că, din când în când, le va fi dor de ea și nu-și putea reține tristețea la gândul că Emma era lipsită de plăcerile ei obișnuite și se plictisea fără ea, dar, draga de Emma, avea destulă tărie de caracter. Putea să facă față împrejurării mult mai bine decât alte fete și avea bun-simț, minte și energie, care, se putea spera, o vor ajuta să treacă prin micile necazuri și privațiuni. Avea o mare mângâiere că distanța între Randalls și Hartfield era mică și ușor de străbătut pe jos, chiar pentru o femeie singură, și anotimpul rece care venea nu putea deveni o piedică în calea vizitelor aproape zilnice, date fiind bunătatea și posibilitățile domnului Weston.

Doamna Weston își petrecea ore în șir gândindu-se cu recunoștință la situația ei cea nouă și numai în rare momente era cuprinsă de regrete. Mulțumirea ei, mai mult decât mulțumire am putea zice, era atât de îndreptățită și de fățișă, încât Emma, deși își cunoștea bine tatăl, era uneori uimită de compătimirile lui pentru „biata domnișoară Taylor“ fie atunci când plecau de la Randalls și o lăseau în căldura propriului cămin, fie când ea pleca de la Hartfield, împreună cu bărbatul ei, în trăsura ei proprie. Cu toate acestea, nu se întâmpla niciodată să plece fără ca domnul Woodhouse să suspine ușor, zicând:

– Ah, biata domnișoară Taylor! I-ar părea atât de bine să rămână!

Nu era nici o perspectivă ca domnișoara Taylor să mai poată fi recuperată, dar nici ca domnul Woodhouse să înceteze să-i plângă de milă. După câteva săptămâni, domnul Woodhouse se simțea însă ceva mai ușurat. Vecinii încetaseră să-l mai felicite; nu mai era sâcâit de urările de bine pentru un eveniment atât de trist. Și, tortul de nuntă, care fusese pentru el mare prilej de supărare, se termină în fine. Stomacul său nu suporta grăsimile și niciodată nu putea să-și închipuie că ceilalți pot mânca ceva gras. Ceea ce nu era bun pentru el socotea că e nepotrivit pentru oricine altcineva și, prin urmare, încercase în mod serios să-i abată pe toți de la ideea de a face un tort, și când se dovedise imposibil, încercase, tot în mod serios, să-i împiedice să-l mănânce. Își dăduse chiar osteneala să ceară o consultație domnului Perry, farmacistul, asupra acestei probleme. Domnul Perry era un om inteligent și manierat, ale cărui vizite dese erau mângâierea vieții domnului Woodhouse, și atunci când i se ceru sfatul, nu putu decât să spună tuturor (deși se pare împotriva înclinațiilor sale) că tortul face rău multora, ba chiar celor mai mulți oameni, în afară de cazul în care e mâncat în porții mici. Având ca sprijin o atare părere, care coincidea cu a sa, domnul Woodhouse spera să poată influența apetitul fiecărui musafir al perechii proaspăt căsătorite; și totuși, tortul fu mâncat, iar spiritul lui generos nu avu liniște până când nu dispăru și ultima firimitură.

Umblau prin Highbury niște zvonuri ciudate, cum că toți copiii din familia Perry au fost văzuți cu câte o felie mare de tort în mână, dar domnul Woodhouse refuza să creadă așa ceva.

III

Domnul Woodhouse era prietenos și sociabil, dar într-un fel aparte. Era foarte bucuros ca prietenii să vină să-l vadă și, din mai multe motive, între care faptul că locuia de atâta vreme la Hartfield, că era bun din fire și că avea o asemenea avere, casă și fiică, el putea să-și impună voința în ceea ce privește vizitele asupra celor din micul său cerc. Nu prea se întâlnea cu familiile care nu făceau parte din acest cerc; spaima lui de ore târzii și petreceri cu multă lume îl făcea să nu dorească alte cunoștințe în afara celor dispuși să-l viziteze așa cum voia el. Din ferire, se găseau destul de mulți dintre aceștia prin apropiere, căci Randalls era în aceeași parohie cu Highbury, iar Donwell Abbey, unde locuia domnul Knightley, în parohia vecină.

Destul de des, mai ales din dorința Emmei, cei mai apropiați erau invitați la masă, dar el prefera să-i invite seara, după cină; și, în afară de cazul că își închipuia că nu se simte destul de bine pentru a primi oaspeți, nu trecea seară din săptămână fără ca Emma să întindă masa pentru jocul de cărți.

Doamna și domnul Weston, precum și domnul Knightley erau invitați în virtutea stimei și respectului care se stabilise de mult între ei, iar domnul Elton, un tânăr care locuia singur fără ca asta să-i fie pe plac, nu era deloc în primejdie să piardă favoarea de a schimba singurătatea serilor sale pentru societatea

distinsă din salonul domnului Woodhouse și zâmbetele încântătoare sale fice.

După aceștia, urma o altă serie de obișnuți ai casei: printre persoanele întotdeauna gata să răspundă unei invitații la o partidă de cărți, din partea celor de la Hartfield, se numărau doamna și domnișoara Bates și doamna Goddard, care erau atât de des aduse aici și conduse acasă cu trăsura, încât domnul Woodhouse nu mai socotea că asta ar fi o greutate pentru James și pentru cai. Dacă le-ar fi adus și dus numai o dată pe an, ar fi fost o adevărată nenorocire.

Doamna Bates, văduva răposatului vicar din Highbury, era atât de bătrână că nu mai era în stare decât să bea ceai și să joace cărți. Locuia împreună cu fiica ei, care nu era măritată, și trăiau din mijloace modeste. Se bucura de toată stima și respectul cuvenite unei doamne bătrâne și inofensive într-o situație grea. Fiica ei avea o popularitate neobișnuită pentru o femeie nici tânără, nici bogată, nici frumoasă și nici măritată. Domnișoara Bates nu avea absolut nici o șansă de a-și câștiga o poziție în societate; nici măcar nu avea acea superioritate intelectuală care îi atrage pe cei din jur sau inspiră un respect amestecat cu teamă celor care ne urăsc. Nu se putuse lăuda niciodată cu frumusețea sau inteligența ei, și tinerețea îi trecuse pe neobservate, iar acum se dedica îngrijirii mamei ei bolnave și strădaniei de a trăi cât se poate de cuviincios din micul venit pe care îl avea. Și totuși, era o femeie fericită, al cărei nume nimeni nu-l pronunța fără simpatie. Numai bunăvoința ei generoasă și firea mulțumită puteau să înfăptuiască asemenea minuni. Iubea pe toată lumea, dorea fericirea tuturor, observa imediat meritele fiecăruia; se socotea ființa cea mai fericită pentru că avea o mamă atât de minunată și atâția vecini și prieteni buni și o casă din care nu lipsea nimic. Simplitatea și voioșia firii sale, mulțumirea și recunoștința făceau să fie iubită de toată lumea și erau o mină de fericire pentru ea însăși. Vorbea foarte mult, despre orice fleac, ceea ce îi plăcea tare de tot domnului Woodhouse, care era întotdeauna bucuros să flecărească și să bârfească fără răutate.

Doamna Goddard era directoarea unei școli – nu a unui liceu sau institut sau ceva de acest fel, care este recomandat în fraze lungi și pline de emfază prostească, pentru îmbinarea metodelor liberale cu educația morală pe baza unor principii și sisteme noi, și unde tinerele fete, în schimbul unei sume grase, își strică sănătatea și se umplu de ifose. Era o școală în toată regula, cinstită, de modă veche, cu internat, unde se oferea o cantitate modestă de învățatură contra unui preț modest și unde fetele pot fi trimise pentru a căpăta puțină distincție și cunoștințe, fără să fie puse în primejdia de a se întoarce acasă geniale. Școala doamnei Goddard avea o reputație bine stabilită și pe bună dreptate, pentru că se știa că Highbury e un loc foarte sănătos; avea o casă mare, cu grădină, le dădea fetelor mâncare bună și hrănitoare și, vara, le lăsa să se joace afară cât poteau și, iarna, le pansa cu mâna ei degerăturile. Nu era, prin urmare, nici o minune că, în drumul spre biserică, era urmată de douăzeci de perechi de domnișoare. Era o femeie nu prea frumoasă, cu o fire de mamă; muncise mult în tinerețe, iar acum se simțea îndreptățită să-și ofere plăcerea unei vizite; și pentru că datora mult domnului Woodhouse, se credea în mod special obligată ca, pentru el, să-și lase salonașul ei curat și să vină, de câte ori avea ocazia, cu o broderie în mână, pentru a câștiga sau pierde câțiva bănuți la cărți, în jurul focului.

Acestea erau doamnele pe care Emma putea oricând conta și era fericită să le invite de dragul tatălui ei, dar, în ceea ce o privea, tovărășia lor nu o putea consola deloc pentru pierderea doamnei Weston. Era încântată când tatăl ei se simțea bine și că făcea aranjamente atât de bune, dar prozaismul celor trei femei o făcea să simtă cum o copleșește banalitatea de care se temea.

Într-o dimineață, pe când stătea și aștepta să-și încheie ziua în felul acesta monoton, i se aduse un bilețel de la doamna Goddard, care îi cerea în termenii cei mai respectuoși permisiunea de a o aduce și pe domnișoara Smith: o cerere binevenită, pentru că domnișoara Smith era o tânără de șaptesprezece ani, pe care Emma o cunoștea din vedere și pentru care avea oarecare interes, fiindcă era frumoasă. Așa că drăgălașa stăpână

a conacului trimise ca răspuns o invitație plină de grație și scăpă astfel și de spaima de a petrece o seară urâcioasă.

Harriet Smith era fiica naturală a cuiva. Cineva o adusese, cu câțiva ani în urmă, la școala doamnei Goddard și cineva o ajutase să treacă de la condiția de internă la cea de chiriașă. Cam asta se știa despre ea. Nu părea să aibă prieteni în afară de cei pe care și-i făcuse la Highbury și tocmai se întorsese dintr-o vizită la țară, la niște domnișoare care îi fuseseră colege de școală.

Era o fată foarte drăguță și genul ei de frumusețe îi plăcea Emmei în mod deosebit. Era scundă, plinuță și blondă, cu obraji roșii și ochii albaștri, păr de culoare deschisă, trăsături regulate și în general o înfățișare foarte atrăgătoare. Înainte ca vizita să fi luat sfârșit, Emma era încântată de purtarea ei și foarte hotărâtă să se împrietenească cu ea. Nu o izbise nimic din cale afară de inteligent în conversația domnișoarei Smith, dar o găsea foarte simpatică – timidă, atât cât trebuie și dornică să vorbească, fără a încerca să se impună, arătând cuvenitul respect și recunoștință pentru că fusese primită la Hartfield. Era atât de sincer impresionată de eleganța și de superioritatea casei de la Hartfield față de tot ceea ce văzuse ea până atunci. Încât era limpede că are gust și merită să fie încurajată. Trebuie să fie încurajată. Acei dulci ochi albaștri și toate darurile ei naturale nu trebuie irosite în societatea proastă din Highbury. Cunoștințele pe care și le făcuse deja nu erau de talia ei. Prietenia celor de care abia se despărțise, deși erau oameni cumsecade, nu putea decât s-o păgubească. Era vorba de cei din familia Martin, pe care Emma îi cunoștea, căci închiriaseră o fermă destul de mare a domnului Knightley și locuiau în parohia Donwell. Știa că sunt oameni de încredere și că domnul Knightley îi laudă, dar sunt cu siguranță grosolani și lipsiți de educație, și intimitatea cu ei era cu totul nepotrivită pentru o fată căreia nu-i lipsea decât puțină învățătură și manieră pentru a fi desăvârșită. Ea va fi aceea care o va supraveghea, o va învăța, o va despărți de societatea de proastă calitate și o va prezenta în lumea bună, ea îi va modela părerile și purtarea. Va fi o ocupație interesantă, dovedind bunele ei intenții, foarte potrivită cu situația ei, cu posibilitățile și disponibilitățile ei.

Fu atât de ocupată să admire cei doi ochi albaștri, să vorbească și să asculte, să-și facă toate aceste planuri în momentele de tăcere, încât seara trecu neobișnuit de repede, și gustările, care se serveau de regulă la sfârșitul unei asemenea vizite și la pregătirea cărora veghease la timpul potrivit, fură servite înainte ca ea să-și fi dat seama cât e de târziu. Cu o vioiciune care depășea solitudinea ei obișnuită, deși nu se poate spune că Emma ar fi fost vreodată indiferentă la bunul mers al lucrurilor, cu acea bunăvoință a celor încântați de propriile lor idei, făcu onorurile mesei, servi pe toată lumea și recomandă chifteluțele de pui și stridiile cu sos, cu mare insistență, așa cum se cerea pentru niște oaspeți excesiv de politicoși, gata să nu mănânce nimic și să plece devreme.

În asemenea ocazii, în sufletul domnului Woodhouse se dădea o luptă grea. Îi plăcea să se pună masa, pentru că așa era moda pe vremea tinereții lui, dar fiind convins că gustările la ore târzii nu sunt sănătoase, era cuprins de păreri de rău, când vedea că s-au adus; și în timp ce, din ospitalitate, ar fi dorit ca musafirii să se înfrupte din toate, din grijă pentru sănătatea lor, se întrista amarnic la gândul că ei mănâncă. O farfurie cu fiertură subțire de ovăz putea să recomande oricui. Cu toate astea, călcându-și pe inimă, pe când doamnele făceau să dispară bunătățile de pe masă, le spunea:

– Doamnă Bates, îți propun să încerci un ou fiert. Un ou fiert moale nu strică la sănătate. Serle știe să fiarbă ouăle ca nimeni altul. N-aș sfătui pe nimeni să mănânce ouă fierte de altcineva – nu vă fie teamă, sunt foarte mici – un oușor acolo n-o să vă facă rău. Emma, dă-i domnișoarei Bates o bucătică de tartă, una mică. Noi avem numai tarte cu mere, nu trebuie să vă temeți de fructe prost conservate. Nu vă sfătuiesc să mâncați cremă de ouă. Doamnă Goddard, ce-ați zice de o jumătate de păhărel de vin. O jumătate de păhărel și restul apă. Nu cred să vă facă rău.

Emma îl lăsa pe tatăl ei să vorbească, dar avea grijă să ofere musafirilor cantități mai mari; și în seara asta îi făcu deosebită plăcere faptul că, la plecare, păreau cu toții mulțumiți.